

بسمه تعالی

دانشکده علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی گرگان
مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی (EDC)
طرح درس روزانه (Lesson Plan)

نام درس: مراقبتهای ویژه گوارش و جراحی شکم	تعداد واحد: 1	تعداد دانشجویان: 5 نفر	رشته: پرستاری مراقبتهای ویژه
مقطع تحصیلی: کارشناسی ارشد	نیم سال: دوم 1403-1404	مدرس: آقای دکتر عبدالهی، خانم دکتر کاملی و خانم دکتر حق شناس	پیش نیاز: ارزیابی های تشخیصی، داروشناسی اختصاصی، مبانی مراقبت های پرستاری ویژه

شماره جلسه: 1	مدت تدریس: 2 ساعت
عنوان جلسه: معرفی درس، مروری بر آناتومی و فیزیولوژی دستگاه گوارش	
هدف کلی:	
آشنایی دانشجویان با آناتومی و فیزیولوژی دستگاه گوارش	
اهداف رفتاری (در سه حیطه شناختی، نگرشی و حرکتی):	
دانشجو قادر باشد:	
<ul style="list-style-type: none"> • اجزای اصلی دستگاه گوارش فوقانی و تحتانی را نام ببرد. • عملکرد هر قسمت از دستگاه گوارش (دهان، معده، روده ها، کبد، پانکراس و...) را توضیح دهد. • فرآیندهای فیزیولوژیکی مانند هضم، جذب و دفع را شرح دهد. • دانشجو بتواند ارتباط بین ساختار (آناتومی) و عملکرد (فیزیولوژی) اجزای دستگاه گوارش را تحلیل کند. • اهمیت آشنایی با آناتومی و فیزیولوژی دستگاه گوارش در بیمار تحت مراقبت ویژه را درک کند. • علاقه مندی خود به یادگیری بیشتر در مورد ساختار و عملکرد طبیعی دستگاه گوارش در بخشهای ویژه را نشان دهد. 	

شماره جلسه: 2	مدت تدریس: 2 ساعت
عنوان جلسه: انسداد روده و سندرم حاد کمپارتمان شکمی	
هدف کلی:	
آشنایی دانشجو با مراقبتهای ویژه از بیمار مبتلا به انسداد روده و سندرم حاد کمپارتمان شکمی	
اهداف رفتاری (در سه حیطه شناختی، نگرشی و حرکتی):	
دانشجو قادر باشد:	
<ul style="list-style-type: none"> ○ علل شایع انسداد روده (مکانیکی و عملکردی) را طبقه بندی کند. ○ پاتوفیزیولوژی انسداد روده را شرح دهد. ○ اثرات انسداد روده بر ارگان های حیاتی مانند قلب، کلیه و ریه را شرح دهد. 	

- تظاهرات بالینی اولیه و پیشرفته در انسداد روده را شناسایی و تحلیل کند.
- کاربرد روش‌های معاینه فیزیکی شکم در ارزیابی انسداد روده را توضیح دهد.
- تست‌های تشخیصی (رادیوگرافی، سی‌تی‌اسکن و ... و کاربرد آن‌ها در تشخیص انسداد را توضیح دهد.
- مداخلات طبی، حمایتی و جراحی انسداد روده را شرح دهد.
- علل شایع سندرم کمپارتمان شکمی در بیماران را بیان کند.
- روند پاتوفیزیولوژیک افزایش فشار داخل شکمی را توضیح دهد.
- تأثیر افزایش فشار داخل شکمی بر ارگان‌های حیاتی مانند قلب، کلیه و ریه را شرح دهد.
- تظاهرات بالینی سندرم کمپارتمان شکمی را تحلیل کند.
- کاربرد روش‌های معاینه فیزیکی شکم در ارزیابی سندرم کمپارتمان شکمی را توضیح دهد.
- کاربرد تست‌های تشخیصی (رادیوگرافی، سی‌تی‌اسکن و ...) در بررسی سندرم کمپارتمان شکمی را توضیح دهد.
- مداخلات طبی، حمایتی و جراحی سندرم کمپارتمان شکمی را شرح دهد.
- اهمیت ارزیابی، تشخیص زودهنگام و مداخله سریع در انسداد روده و سندرم کمپارتمان شکمی را درک کند.
- نگرشی مسئولانه نسبت به مراقبت از بیماران مبتلا به انسداد روده و سندرم کمپارتمان شکمی بستری در بخش‌های ویژه داشته باشد.
- فرایند مراقبت پرستاری در بیماران مبتلا به انسداد روده را طراحی کند.
- فرایند مراقبت پرستاری در بیماران مبتلا به سندرم حاد کمپارتمان شکمی را طراحی کند.

شماره جلسه: 3	مدت تدریس: 2 ساعت
عنوان جلسه: پانکراتیت	
هدف کلی:	
آشنایی دانشجو با مراقبت‌های ویژه از بیمار مبتلا به پانکراتیت	
اهداف رفتاری (در سه حیطه شناختی، نگرشی و حرکتی):	
دانشجو قادر باشد:	
○ عوامل مستعدکننده پانکراتیت را به صورت ساختاریافته تحلیل کند.	
○ پاتوفیزیولوژی پانکراتیت را شرح دهد.	
○ تظاهرات بالینی پانکراتیت را بیان کند.	
○ کاربرد روش‌های معاینه فیزیکی شکم در ارزیابی بیمار مبتلا به پانکراتیت را شرح دهد.	
○ تست‌های تشخیصی (رادیوگرافی، سی‌تی‌اسکن، آزمایشات و ... و کاربرد آن‌ها در تشخیص پانکراتیت را توضیح دهد.	
○ مداخلات درمانی پانکراتیت را شرح دهد.	
○ اهمیت مسئولیت حرفه‌ای خود در مدیریت شرایط بحرانی مرتبط با اختلالات پانکراس را درک کند.	
○ با استفاده از منابع علمی به‌روز، فرایند مراقبت پرستاری در بیماران مبتلا به پانکراتیت را طراحی کند.	

مدت تدریس: 2 ساعت	شماره جلسه: 4
	عنوان جلسه: نارسایی کبدی و انسفالوپاتی کبدی
هدف کلی:	
آشنایی دانشجو با مراقبتهای ویژه از بیمار مبتلا به نارسایی کبدی و انسفالوپاتی کبدی	
اهداف رفتاری (در سه حیطه شناختی، نگرشی و حرکتی):	
دانشجو قادر باشد:	
<ul style="list-style-type: none"> ○ عوامل مستعدکننده نارسایی کبدی و انسفالوپاتی کبدی را به صورت ساختاریافته تحلیل کند. ○ مکانیسم‌های دخیل در پاتوفیزیولوژی نارسایی کبدی و انسفالوپاتی کبدی را توضیح دهد. ○ ارتباط مکانیسم‌های دخیل در پاتوفیزیولوژی نارسایی کبدی و انسفالوپاتی کبدی با سیر بالینی بیمار بخش ویژه را بررسی کند. ○ روند پیشرفت بیماری از فازهای اولیه تا پیشرفته را با استفاده از شواهد بالینی و آزمایشگاهی در بیمار مبتلا به نارسایی کبدی را تحلیل کند. ○ کاربرد روش‌های معاینه فیزیکی شکم در ارزیابی بیمار مبتلا به نارسایی کبدی و انسفالوپاتی کبدی را شرح دهد. ○ تست‌های تشخیصی (راديوگرافی، سی‌تی‌اسکن، آزمایشات و ... و کاربرد آن‌ها در تشخیص نارسایی کبدی و انسفالوپاتی کبدی را توضیح دهد. ○ تست‌های پاراکلینیکی شامل تریاژ یافته‌های آزمایشگاهی، تصویربرداری و مانیتورینگ همودینامیک در بیمار مبتلا به نارسایی کبد بستری در بخش‌های ویژه را بصورت دقیق و پیشرفته تفسیر کند. ○ مداخلات درمانی مرتبط با نارسایی کبدی و انسفالوپاتی کبدی را شرح دهد. ○ درک عمیقی نسبت به اهمیت مدیریت ویژه مبتلایان به اختلالات کبدی داشته باشد. ○ فرایند مراقبت پرستاری در بیماران مبتلا به نارسایی کبدی و انسفالوپاتی کبدی را طراحی کند. 	

مدت تدریس: 2 ساعت	شماره جلسه: 5
	عنوان جلسه: بیماریهای التهابی روده
هدف کلی:	
آشنایی دانشجو با مراقبتهای ویژه از بیمار مبتلا به بیماریهای التهابی روده	
اهداف رفتاری (در سه حیطه شناختی، نگرشی و حرکتی):	
دانشجو قادر باشد:	
<ul style="list-style-type: none"> ○ انواع بیماری‌های التهابی روده از جمله کولیت اولسراتیو و بیماری کرون را بر اساس ویژگی‌های اپیدمیولوژیک، ژنتیکی، محیطی و ایمونولوژیک توضیح دهد. ○ مکانیسم‌های ایمونولوژیک و پاتوفیزیولوژیک مسئول التهاب مزمن در IBD را شرح دهد. ○ تفاوت‌ها و شباهت‌های بالینی، پاتولوژیک و تشخیصی بین کرون و کولیت اولسراتیو را تجزیه و تحلیل کند. ○ یافته‌های بالینی مرتبط با شدت و محل درگیری این بیماری‌ها را مشخص کند. ○ عوارض سیستمیک و مزمن این بیماری‌ها را بررسی کند. 	

- شیوه‌های ارزیابی پیشرفته (از جمله اندوسکوپی، کولونوسکوپی، بیومارکرهای التهابی، تست‌های ژنتیکی و تصویربرداری و ...) بیماریهای التهابی روده را بررسی و مقایسه کند.
- مداخلات درمانی دارویی، غیر دارویی و رویکردهای نوین درمانی را به‌صورت تحلیلی بررسی کند.
- اصول مدیریت پرستاری ویژه در شرایط بحرانی (مانند کولیت توکسیک، انسداد روده، سوراخ شدگی یا خونریزی شدید) را با تمرکز بر مداخله، پیشگیری از عوارض و بازتوانی تحلیل کند.
- نگرشی عمیق و حمایتی نسبت به تأثیر مزمن، ناتوان‌کننده و عودکننده IBD بر کیفیت زندگی بیماران داشته باشد.
- نقش محوری پرستار در آموزش بیمار، افزایش پایبندی به درمان، مدیریت استرس، و خودمراقبتی را درک کند.
- فرایند مراقبت پرستاری در بیماران مبتلا به بیماریهای التهابی روده را طراحی کند.

شماره جلسه: 6	مدت تدریس: 2 ساعت
عنوان جلسه: ضربات شکمی، خونریزیهای گوارشی فوقانی و تحتانی	
هدف کلی:	
آشنایی با مراقبتهای ویژه بیماران مبتلا به ضربات شکمی، خونریزیهای گوارشی فوقانی و تحتانی	
اهداف رفتاری (در سه حیطه شناختی، نگرشی و حرکتی):	
دانشجو قادر باشد:	
<ul style="list-style-type: none"> ○ علل و عوامل خطر ایجاد ضربات شکمی را دسته‌بندی کند. ○ مکانیسم ایجاد آسیب‌های شکمی را به تفصیل شرح دهد. ○ تظاهرات بالینی مرتبط با هر نوع آسیب شکمی را تحلیل و مقایسه کند. ○ روش‌های ارزیابی بالینی و پاراکلینیکی را در بیماران دارای ضربه شکمی را توضیح دهد. ○ مهم‌ترین تست‌های تشخیصی مانند آندوسکوپی، سی‌تی‌اسکن و آزمایش‌های خونی را تفسیر کند. ○ شیوه‌های درمان دارویی، جراحی و حمایتی در آسیب‌های شکمی را بررسی و ارزیابی نماید. ○ اقدامات پرستاری تخصصی در مواجهه با بیماران دارای آسیب‌های شکمی را بر اساس شواهد علمی اولویت‌بندی کند. ○ اهمیت تشخیص زودهنگام و مداخلات پرستاری ویژه در بیماران دارای ضربات شکمی را درک کند. ○ علل و عوامل خطر ایجاد خونریزی‌های گوارشی فوقانی و تحتانی را طبقه‌بندی کند. ○ پاتوفیزیولوژی خونریزی‌های دستگاه گوارش را به تفصیل شرح دهد. ○ تظاهرات بالینی مرتبط با انواع خونریزی‌های گوارشی را تحلیل و مقایسه کند. ○ روش‌های ارزیابی بالینی و پاراکلینیکی را در بیماران دارای خونریزی گوارشی توضیح دهد. ○ شیوه‌های درمان دارویی، جراحی و حمایتی در خونریزی‌های گوارشی را ارزیابی نماید. ○ اقدامات پرستاری تخصصی در مواجهه با این بیماران را بر اساس شواهد علمی اولویت‌بندی کند. ○ نسبت به تشخیص زودهنگام و مراقبتهای ویژه در بیماران دارای خونریزی گوارشی احساس مسئولیت داشته باشد. ○ فرایند مراقبت پرستاری در بیماران مبتلا به خونریزیهای گوارشی فوقانی و تحتانی را طراحی کند. 	

مدت تدریس: 2 ساعت	شماره جلسه: 7
	عنوان جلسه: انواع اقدامات مداخله ای و جراحی های شکم و لگن، عوارض مربوط به اقدامات مداخله ای و جراحی های شکم و لگن
هدف کلی:	
آشنایی با انواع اقدامات مداخله ای و جراحی های شکم و لگن، عوارض مربوط به اقدامات مداخله ای و جراحی های شکم و لگن	
اهداف رفتاری (در سه حیطة شناختی، نگرشی و حرکتی):	
دانشجو قادر باشد:	
<ul style="list-style-type: none"> ○ اندیکاسیون های انجام اقدامات مداخله ای یا جراحی در بیماران با ضربه شکمی یا خونریزی گوارشی را شرح دهد. ○ انواع مداخلات کم تهاجمی و تهاجمی شکم و لگن را با هدف درمان یا کنترل خونریزی ها، بر اساس وضعیت همودینامیک بیمار را بیان کند. ○ تفاوت ها و شباهت های بین آندوسکوپی، لاپاروسکوپی و لاپاراتومی را از نظر اندیکاسیون، پیچیدگی و خطرات تحلیل کند. ○ عوارض شایع و تهدیدکننده ی حیات پس از جراحی های شکمی مانند سپسیس، شوک هیپوولمیک، سندرم کمپارتمان شکمی یا نشت از محل آناستوموز را توضیح دهد. ○ درک صحیحی از پیامدهای آسیب های شکمی و لگنی، به ویژه در بیماران بستری در بخش مراقبت های ویژه داشته باشد. ○ بررسی های تشخیصی قبل و بعد از مداخلات جراحی شکم (مانند CBC ، ABG ، CT Scan و ...) را تحلیل و تفسیر کند. ○ جایگاه تیم پرستاری مراقبت های ویژه را در الگوریتم مدیریت جراحی های اورژانسی شکمی به درستی بررسی کند. ○ درک صحیحی از اهمیت آموزش صحیح به بیمار و خانواده در خصوص عوارض و مراقبت های بعد از عمل (به ویژه استوما، رژیم غذایی، فعالیت و علائم هشداردهنده) داشته باشد. 	

مدت تدریس: 2 ساعت	شماره جلسه: 8
	عنوان جلسه: مراقبت از درن ها و پایش فشار داخل شکمی، مراقبتهای ویژه پرستاری در بیماران تحت جراحی های شکم و لگن
هدف کلی:	
آشنایی دانشجو با مراقبت از درن ها و پایش فشار داخل شکمی، مراقبتهای ویژه پرستاری در بیماران تحت جراحی های شکم و لگن	
اهداف رفتاری (در سه حیطة شناختی، نگرشی و حرکتی):	
دانشجو قادر باشد:	
<ul style="list-style-type: none"> ○ انواع درن های مورد استفاده در جراحی های شکم و لگن را نام ببرد (همووک، پنروز، درن واکيوم و ...). ○ اندیکاسیون های استفاده از درن ها در جراحی های شکمی (تخلیه ترشحات، پیشگیری از آسسه، پایش خونریزی) را بیان کند. ○ تفاوت درن های بسته و باز، فعال و غیرفعال را از نظر مکانیسم عملکرد، مزایا و خطرات تشریح کند. 	

- نحوه پایش (شاخص‌های حیاتی و علائم هشداردهنده مربوط به) افزایش فشار داخل شکمی را فهرست کند (مثل افت فشار خون، کاهش دفع ادرار، هیپوکسی و ...)
- راهبردهای پیشگیری و درمان افزایش فشار داخل شکمی را تحلیل کند (از جمله محدودیت مایعات، درناژ آزاد، جراحی رفع فشار).
- نسبت به اهمیت مراقبت دقیق از درن‌ها و نقش آن‌ها در پیشگیری از عوارض تهدیدکننده زندگی مانند آبسه و هماتوم، آگاهی و مسئولیت‌پذیری داشته باشد.
- به حفظ استریل بودن سیستم درناژ، آگاهی و توجه اخلاقی داشته باشد.
- برای آموزش بیمار و خانواده در مورد درن‌ها (نحوه مراقبت در منزل، علائم هشدار عفونت یا انسداد و ...) نگرش حمایتی داشته باشد.
- نحوه مراقبت از درن‌ها را بیان کند.
- فرایند مراقبت پرستاری در بیماران تحت جراحی‌های شکم و لگن را طراحی کند.

شیوه ارائه درس / فعالیت‌های یاددهی - یادگیری:

- سخنرانی با امکانات آموزشی شامل: وی دئو پروژکتور، وایت بورد، و لپ تاب
- استفاده از دانشجویان در تدریس
- Case- Based Learning, Challenge Based Learning

وسایل کمک آموزشی:

- وایت بورد، کامپیوتر، ویدئو پروژکتور، نمایش فیلم و عکس
- کلاس‌های مجازی: نرم افزارهای آموزش مجازی (سامانه نوید، اسکای روم)

ارزشیابی (آغازین، تکوینی، پایانی):

- ارزشیابی در طول ترم (فعالیت کلاسی، ارائه سمینار دانشجویی): 2 نمره
- ارزشیابی پایان ترم: 18 نمره

منابع:

- Tonja M Hartjes. AACN Core Curriculum for High Acuity, Progressive, and Critical Care Nursing, last Ed, Elsevier, St louis .
- Linda N Urden, Kathleen M Stacy, Mary E Lough. Critical Care Nursing, Diagnosis and management, last Ed, Elsevier .
- Alspatch J. Core curriculum for Critical Care Nursing, last Ed .
- Black J, Hawks J. Medical Surgical Nursing: Clinical Management for Positive Outcomes, last Ed, Elsevier Saunders.

تهیه و تنظیم: دکتر حق شناس

تاریخ: بهمن ماه 1403